Työelämä/Työlainsäädäntö ja
työehtosopimuspolitiikka
Mika Kärkkäinen

Eduskunta/Puolustusvaliokunta
(sähköpostilla)

LAUSUNTO

20.4.2016

HALLITUKSEN ESITYS (44/2016 VP) LAIKSI ASEVELVOLLISUUSLAIN MUUTTAMISESTA

EK toteaa, että hallituksen esittämillä asevelvollisuuslain muutoksilla on vaikusta työelämään, koska työsuhteessa oleva asevelvollinen ei voisi työnantajalleen koituvaan haittaan vedoten saada vapautusta esityksessä tarkoitetusta kertausharjoituksesta. Vaikutuksia on myös sillä, että mainittujen kertausharjoitusten osalta kolmen kuukauden kutsuaika poistettaisiin ja palvelus voisi alkaa välittömästi. Niin ikään esitetyt kertausharjoitusaikojen pidennykset merkitsisivät asevelvollisten työntekijöiden pidempiä poissaoloja.

Ehdotetut muutokset voivat vaikeuttaa työn järjestelyjä ja aiheuttaa työpaikoilla yllättäviä tilanteita, kun työntekijän olisi lähdettävä kertausharjoitukseen heti kutsun saatuaan. Työntekijän lähteminen palvelukseen lyhyellä varoitusajalla aiheuttaisi eniten haittaa pienissä yrityksissä, joissa töiden jakaminen muille tai sijaisen hankkiminen lyhytaikaista poissaoloa varten voi olla vaikeaa. Työnantajan toiminnalle aiheutuva haitta ei olisi peruste harjoituksesta vapautumiseksi. Työntekijä ei siten saisi vapautusta perusteella, että hänen työskentelynsä keskeytymättömyydellä on työnantajalle erityinen merkitys.

Toisaalta, kuten esityksessä todetaan, nyt kysymyksessä olevat kertausharjoitukset koskisivat pääasiassa reserviläisiä, joiden keskimääräinen ikä on 20–25. EK yhtyy siihen esityksessä ilmaistuun käsitykseen, että tässä iässä monikaan asevelvollinen ei ole vielä kiinteästi työelämässä, saati työnantajan toiminnan kannalta avainasemassa. Esityksessä lausutaan lisäksi, että kyseessä olevaan palvelukseen määräämiseen on tarkoitus turvautua vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Edelleen esityksen mukaan kertausharjoitukset ovat yleensä lyhytkestoisia. Nämä seikat vähentäisivät työnantajille aiheutuvia haittoja.

Asevelvollinen voisi hakea vapautusta esitetystä kertausharjoitusmuodosta, jos vapautus on perhe- tai taloudellisten olojen taikka ammatin tai elinkeinon harjoittamisen takia välttämätön. Esityksessä ei siis kokonaan poisteta mahdollisuutta saada vapautusta.

Esityksen mukaan kertausharjoitusten enimmäisajat kaksinkertaistuisivat, mikä koskisi kaikkia kertausharjoitusperusteita. Tämä ei EK:n mielestä aiheuta erityisiä vaikeuksia työelämälle, koska harjoitukset kuitenkin normaalisti ovat lyhyitä ja enimmäispituutta käytettäisiin vain turvallisuustilanteen niin vaatiessa.

Työelämä/Työlainsäädäntö ja työelämä
Mika Kärkkäinen 20.4.2016

Kun arvioidaan esitetyistä muutoksista yrityksille koituvaa haittaa kokonaisuutena, on EK:n mielestä muistettava, että kertausharjoitukset sotilaallisen valmiuden kohottamiseksi on tarkoitettu toimeen pantaviksi tilanteessa, jossa kansallisen puolustuksen toimintavalmiutta on turvallisuustilanteen muuttumisen takia äkillisesti kohotettava. On selvää, että turvallinen toimintaympäristö on välttämätön myös yrityksille. Ottaen myös huomioon, että esityksessä tarkoitetut kertausharjoitukset koskisivat vain asevelvollisten nuorinta ikäryhmää eivätkä kaikkia asevelvollisia, EK ei pidä esitettyjä lakimuutoksia yritysten kannalta kohtuuttomina.

EK.n mielestä on suotavaa, että asevelvollinen voisi itse vaikuttaa siihen, kuuluuko hän sellaisiin joukkoihin, jotka voidaan määrätä palvelukseen sotilaallisen valmiuden kohottamiseksi.

EK huomauttaa vielä, että maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetussa laissa (305/2009) on säädetty asevelvollisuutta ja siviilipalvelusta suorittavan työntekijän työsuhdeturvasta. Lain 2.1 §:n mukaan työntekijällä on oikeus saada vapaata työstä palveluksen suorittamiseksi. Lain 2.2 §:ssä säädetään, että työntekijän on esitettävä työnantajalle selvitys palvelukseen määräämisestä viimeistään kaksi kuukautta ennen palveluksen alkamista tai, jos se ei ole mahdollista, välittömästi saatuaan tietää palveluksen alkamisesta. Mainitut säännökset koskevat myös nyt käsillä olevassa esityksessä tarkoitettua kertausharjoitusmuotoa. Koska palvelukseen määräämistä edeltävä kolmen kuukauden ilmoitusaika esitetään poistettavaksi, työntekijä ei voisi tehdä ilmoitusta työnantajalleen pääsäännön mukaisesti kaksi kuukautta ennen palveluksen alkamista. Tällöin työntekijän tulisi kyseisen lain mukaan ilmoittaa työnantajalle palvelukseen menemisestä välittömästi siitä tiedon saatuaan.

Kunnioittavasti,

Mika Kärkkäinen
EK